

**Promemorian Lägre kapitalkrav för privata aktiebolag (Ds 2019:6)
(Ju2019/01733/L1)**

Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala universitet ("fakultetsnämnden") har anmodats svara på rubricerad remiss och får anföra det följande.

1. Bakgrund

Regeringen har överenskommit med Centerpartiet och Liberalerna om, bland annat, att aktiekapitalet skall sänkas till 25 000 kronor, från nu gällande 50 000 kronor. I föreliggande departementsstencil utvecklas ett förslag med denna innebörd.

Inledningsvis konstaterar fakultetsnämnden att det föreliggande förslaget är ett uttryck för en politisk vilja om att sänka aktiekapitalet som saknar grund i ekonomisk eller juridisk vetenskap. Förslaget har inte föregåtts av någon ekonomisk och juridisk analys. Fakultetsnämnden finner det anmärkningsvärt att en fråga som rör förutsättningarna för bedrivande av näringsverksamhet hanteras på ett så lättvindigt sätt. Fakultetsnämnden finner därför att det i det följande är motiverat att lämna några synpunkter på aktiekapitalets funktion och förslagets konsekvenser.

Fakultetsnämnden erinrar om att *Utredningen om ett enklare aktiebolag* i betänkandet SOU 2008:49 lade – och avstyrkte – ett motsvarande förslag. Fakultetsnämnden yttrade sig i remissvar JURFAK 2008/90 över betänkandet med den huvudsakliga meningen att aktiekapitalet antingen borde höjas väsentligt eller tas bort och att, i det senare fallet, följdändringar i aktiebolagslagen, främst avseende reglerna om tvångslikvidation och personligt ansvar i 25 kap. 13 respektive 18 §§ ABL, borde ske för att den aktiebolagsrättsliga regleringen skulle fungera. Fakultetsnämnden ser ingen anledning att avvika från den ståndpunkt som intogs i det tidigare remissvaret, men får med anledning av det nu föreliggande förslaget utveckla sina ståndpunkter som följer.

2. Förslaget

Fakultetsnämnden har inga erinringar mot den lagtekniska utformningen av förslaget så som det kommit till uttryck i departementsstencilen. Fakultetsnämnden avstyrker, trots detta, från genomförande av förslaget på de skäl som utvecklas nedan.

3. Aktiekapitalets funktion

Aktiekapitalet har setts som en ”inträdesbiljett” till att bedriva verksamhet i aktiebolagsform. Endast den som kunde tillhandahålla ett tillräckligt stort aktiekapital skulle få förmånen att bedriva verksamhet med bland annat frihet från personligt ansvar.

Aktiekapitalet har beskrivits ha främst två funktioner, dels att fungera som ett skydd för aktiebolagets borgenärer, dels att fungera som en spärr för oseriös näringsverksamhet.

Borgenärsskyddsfunktionen är numera väsentligt urholkad. I aktiebolagen av år 1910 krävdes ett minsta aktiekapital om 5 000 kronor, vilket i dagens penningvärde motsvarar ungefär 270 000 kronor år 2019 enligt konsumentpris- respektive löneindex, för att få starta ett aktiebolag. Ett aktiekapital av den storleken kan ha haft en meningsfull borgenärsskyddande funktion, i vart fall för mindre aktiebolag.

Numera torde den eventuella borgenärsskyddande funktionen av aktiekapitalet främst uppkomma genom reglerna om tvångslikvidation och personligt ansvar vid kapitalbrist i 25 kap. 13 § ABL med åtföljande personligt ansvar enligt 25 kap. 18 § ABL. Genom reglerna om tvångslikvidation och personligt ansvar ges aktiebolagets ägare och företrädare, i vart fall i teorin, incitament att inte fortsätta med hopplös näringsverksamhet på borgenärernas bekostnad.

Reglerna om tvångslikvidation och personligt ansvar blir tillämpliga om mer än hälften av aktiekapitalet har förbrukats. I så fall måste aktiebolaget upprätta en kontrollbalansräkning och antingen fylla på med nytt kapital eller avveckla verksamheten. Om inte så sker uppkommer ett personligt och solidariskt ansvar för bolagsföreträdarna gentemot aktiebolagets borgenärer. Effekten av reglerna är således att, om mer än hälften av aktiekapitalet förbrukas, skall affärsverksamheten antingen avvecklas eller fortsättas med personligt ansvar som följd. Det personliga ansvaret innebär att fördelarna med aktiebolagsformen försvinner.

Spärrfunktionen antas fungera så att den som överväger att bedriva oseriös affärsverksamhet undviker detta om ett aktiekapital först måste inbetalas. Det framstår för fakultetsnämnden som tveksamt om spärrfunktionen har någon reell betydelse redan vid ett så lågt kapitalkrav som 50 000 kronor, än mindre vid 25 000 kronor. I ett internationellt perspektiv kan dessutom ifrågasättas om spärrfunktionen verkligen behövs – vid jämförelse med till exempel anglosaxiska rättsordningar där inte något kapitalkrav av samma modell som i Sverige finns, tycks det inte som om det förekommer mer oseriös affärsverksamhet. Måhända är kapitalkravet närmast en spärr mot legitimt småföretagande, eftersom den som överväger oseriös affärsverksamhet knappast avskräcks från att behöva betala in ett aktiekapital som sedan i praktiken ändå kan tas ut ur bolagsverksamheten.

Fakultetsnämnden konstaterar att det i den moderna forskningen finns litet stöd för ståndpunkten att aktiekapitalet med nuvarande kapitalkrav fyller någon lämplig funktion. Ett kapitalkrav om 50 000 kronor är för lågt för att fylla en borgenärsskyddsfunktion, i vart fall om det bortses från kapitalbristreglerna i 25 kap. ABL, och torde närmast fungera som en spärr för småföretagsverksamhet, inte oseriös affärsverksamhet. Slutsatsen av det sagda är att kapitalkravet antingen borde höjas eller tas bort.

4. Konsekvenser

Fakultetsnämnden instämmer i huvudsak i det som sägs i departementsstencilen om konsekvenser av förslaget, men vill tillägga det följande.

Den ekonomiska och juridiska forskningen ger vid handen att det kapital som måste tillskjutas vid bolagsbildning kan utgöra ett hinder mot bolagsbildning, vilket i sin tur kan försvåra inledande av företagsverksamhet. Det är emellertid ett missförstånd att tro att det är detsamma som kravet på aktiekapital. Det avgörande är det totala kapitalbelopp som behöver tillskjutas eller ställas till förfogande för latent kapitalbehov. Om aktiekapitalet minskas så att den som vill starta ett aktiebolag i stället behöver ställa säkerhet för bolagets skulder eller gå i borgen för detta, kan i själva verket de reella kapitalkraven komma att öka, till exempel i form av personliga borgensåtaganden. Enligt fakultetsnämndens mening kan det befaras att det nu aktuella förslaget om minskning av aktiekapitalet får en sådan effekt. Skulle så vara fallet är förslaget direkt kontraproduktivt i förhållande till de syften som önskas uppnå.

För fakultetsnämnden framstår det vidare som kontraproduktivt att minska aktiekapitalet till 25 000 kronor utan att samtidigt överväga reglerna om tvångslikvidation och personligt ansvar i 25 kap. 13 och 18 §§ ABL. För ett aktiebolag som bildas med ett aktiekapital om 25 000 kronor skulle redan inköp av nödvändig kontorsutrustning lätt kunna leda till att personligt ansvar inträder. Den enda effekten av förslaget så som det nu är utformat skulle då vara att undandra den fördel som det nu är att bedriva näringsverksamhet i aktiebolagsform från näringsidkare. Risken finns att regeringen, Centerpartiet och Liberalerna i praktiken skulle lura hoppfulla entreprenörer att aktiebolagsformen vore en lämplig verksamhetsform för den affärsverksamhet som de önskar bedriva. Det kan argumenteras för att det snarare vore lämpligt för entreprenörer att registrera ett utländskt aktiebolag med en filial i Sverige än ett svenskt aktiebolag om förslaget genomförs, för att på så sätt undgå effekterna av reglerna de svenska reglerna om tvångslikvidation och personligt ansvar vid kapitalbrist.

5. Förslag om förnyat utredningsarbete

Fakultetsnämnden välkomnar i och för sig att frågan om aktiekapital och kapitalkrav blir föremål för översyn, men menar att det är huvudlöst att inte samtidigt göra en översyn av reglerna om tvångslikvidation och personligt ansvar vid kapitalbrist.

UPPSALA
UNIVERSITET

REMISSYTTRANDE

4 (4)

2019-07-01

JURFAK 2019/32

6. Sammanfattande synpunkter

Enligt fakultetsnämndens mening saknas behov av förslaget, dess effekt riskerar att bli direkt kontraproduktiv och det är ofullständigt i sin utformning.

Fakultetsnämnden avstyrker förslaget i dess helhet.

Förslag till yttrande i detta ärende har upprättats av professor Daniel Stattin. Yttrandet har på delegation avgivits av Juridiska fakultetens prodekanus, professor Anna Jonsson Cornell.

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Anna Jonsson Cornell'.

Anna Jonsson Cornell